

Andrzej Rozwałka

Brzeziny-Trójnia, st. 26, gm.
Lubartów, woj. lubelskie, AZP
71-81/59

Informator Archeologiczny : badania 31, 231-232

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mgr. Aleksandra Andrzejewskiego i Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, PSOZ). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 50 m².

Założono 6 wykopów o łącznej, oraz ciąg 10 odwiertów w południowo-zachodnim narożniku zespołu miejskiego. Wykonano dokumentację rysunkową zachowanej partii muru średniowiecznego. Prowadzono także kwerendę źródłową i archiwalną.

Celem badań było zainteresowanie reliktyw murów obronnych średniowiecznego zespołu miejskiego oraz ustalenie jego zasięgu. Stwierdzono, że jedyny relikw średniowiecznych ceglanych obwarowań miejskich pozostał przy zespole klasztornym oo. dominikanów (obecnie s.s. elżbietanek). Mur o długości 75 m został wykonany z cegły gotyckiej na zaprawie wapiennej. Posadowiony jest na fundamencie z kamieni eratycznych. Substancja muru jest bardzo zniszczona głównie przez czynniki atmosferyczne - nosi ślady napraw w postaci przelicowań cegłą nowożytną.

W wykopie II ulokowanym w południowo-zachodniej części miasta odkryto dwumetrowej szerokości negatyw po rozebranych murze. Także w wykopie VI - na zachodnim odcinku przebiegu muru - odkryto przemurowany relikw muru obronnego. Nawarstwienia stratygraficzne o charakterze zasypiskowym, niwelacyjnym, nie zawierały ruchomych materiałów zabytkowych. Znikome ich ilości odkryto w wykopach III i IV. Jest to materiał nowożytny, który należy datować na XVIII (być może XVIII/XIX) wiek. Pozyskano łącznie około 200 okazów ruchomego materiału zabytkowego, zarejestrowanego tylko w wykopach 2 i 3 położonych w południowo-wschodnim narożniku miasta. Są to tylko nowożytny ułamki naczyń glinianych i fragmenty płytowych kafli piecowych.

W pozostałej części miasta mury nie zachowały się, choć układ przestrzenny miasta i wyniki przeprowadzonych badań pozwalają na rekonstrukcję przebiegu ich linii. Należy tutaj podkreślić, że pozostałe miejsca są obecnie niedostępne do badań.

Badania nie będą kontynuowane. Należy podjąć starania, aby zachowany odcinek muru został poddany zabiegom konserwatorskim.

BRZYZINY-Trójnia, st. 26, gm. Lubartów, woj. lubelskie, AZP 71-81/59

- ślady osadnictwa kultury świderskiej (paleolit schyłkowy)
- ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza (XI-XIII w.)
- gródek stożkowaty (2 połowa XIV - XV w.)

Ratowniczo-sondazowe badania wykopaliskowe „Tatarskiej Górki”, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. Andrzeja Rozwałkę (ARCHEE, Badania i Nadzory Archeologiczne). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 70 m².

Najprawdopodobniej w 2 połowie XIV w. na naturalnie wyodrębnionym pagórku w terasie zalewowej Wieprza usypano kopiec ziemny, o wysokości względnej 7 m. Na jego powierzchni wzniesiono właściwą konstrukcję gródka. W wykopie nr 1, który przeciął nasyp wałów oraz przywałową część majdanu, na głębokości 245 cm odkryto obiekt nr 11. Obiekt ten ciągnął się pasem o szerokości około 2 m na linii północ-południe, wzdłuż podnóża nasypów wału od strony majdanu. W jego wypełniku znajdowały się zwęglone belki drewniane, polepa o różnym stopniu przepalenia oraz nierównomiernie zalegające płyty suchego wapna. Zarówno północna jak i południowa część obiektu została zniszczona przez współczesne wkopy grabieżcze. Układ nawarstwień wskazuje, że obiekt ten pozostałość budynku, który został wzniesiony bezpośrednio na humusie pierwotnym. Rodzaj wypełnika oraz znaczna ilość żelaznych gwoździ kutych znaleziona w jego wnętrzu wskazują, iż budynek ten miał konstrukcję gliniano-drewnianą. W wykopie 2, zlokalizowanym u NE podnóża kopca odsłonięto zrębową drewnianą konstrukcję wzmacniającą nasypy wałów. Odkryta konstrukcja drewniana była ustabilizowana palem, o zachowanej długości 170, wbitym pionowo w gliniaste podłoże geologiczne. Stropowa partia belek nosiła wyraźne ślady pożaru. Fakt zidentyfikowania pożaru zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obiektu wraz ze znaczną liczbą znalezionych beltów może być przesłanką do wysunięcia wniosku, iż kres funkcjonowania gródka należy wiązać z działaniami militarnymi. W środkowej i NE części wykopu nr 2, pod warstwami mulistego piasku naniesionymi przez rzekę Wieprz odsłonięte gruboziar-

nisty, rudo-żółty piasek, w którym były zdeponowane zabytki krzemienne kultury świderskiej, w tym także rdzenie dwupiętowe typu mazowszańskiego. W wykopie nr 3, zlokalizowanym u SW podnóża kopca odsłonięto również ślady działalności rzeki, jednak w tym miejscu nie wystąpiły ślady starszego osadnictwa.

Jak już wyżej wspomniano w trakcie badań pozyskano liczną kolekcję schyłkowopaleolitycznych zabytków krzemiennych (rdzenie i półsurowiec), wykonanych z surowca wołyńskiego. W obrębie majdanu grodziska, na złożu wtórnym wystąpiły fragmenty ceramiki kultury trzcinieckiej oraz wczesnośredniowiecznej (XI-XIII w.). W warstwach kulturowych zaś wystąpił niemal wyłącznie materiał zabytkowy datowany na 2 połowę XIV - XV w. Wśród tego zespołu można wyróżnić zarówno formy kuchenne jak i stołowe.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Regionalne w Lubartowie i w PSOZ w Lublinie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: *Archeologii Polski Środkowo-Wschodniej*, t. III:1998, s. 227-233

Bucz, st. 2, gm. Przemęt, woj. leszczyńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

BUKOWO MORSKIE, st. 10, gm. Darłowo, woj. koszalińskie, AZP 11-22/15

- ślady osadnictwa kultury łużyckiej i kultury pomorskiej (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego
- cmentarz przykościelny (XIII w.)
- kościół cystersów (XIV-XVI w.)

Ratownicze badania rozpoznawcze, przeprowadzone we wrześniu i październiku przez mgr.mgr. J. Kalickiego, H. Janochę (AKANT Dokumentacja i Konserwacja Zabytków). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię około 0,5 ha.

W 1997 roku kontynuowano trzeci sezon badań archeologiczno-architektonicznych, poszukujących śladów zespołu zabudowań klasztornych opactwa cystersów bukowskich. Pracami badawczymi objęto wschodnią część terenu po byłym cmentarzu. W warstwie piaszczystej na głębokości do 1 m zebrano jedynie nieliczne ułamki naczyń kultury łużyckiej/pomorskiej, rzymskich, wczesnośredniowiecznych. Jest to rejon gdzie starsze osadnictwo zostało zniszczone użytkowaniem cmentarza przykościelnego (XIII-XVIII w.). W pracach badawczych wykorzystano również wykopy ziemne zakładane w tym rejonie pod wodociągi wiejskie zarówno na terenie przykościelnym jak i częściowo rejonie wsi oraz byłego majątku PGR-u. Prócz powyższych na całym terenie przykościelnym założono około 70 odwiertów archeologicznych dość gęsto rozmieszczonych /co 0,5 – 1- 2 m/. Odwierty wykonywano do głębokości 3,2-3,8 metra. W odwiertach tych uchwycono kilka nawarstwień, ale nie potwierdziły one śladów istnienia przy obecnie istniejącym kościele z XIV wieku resztek zabudowy klasztornej. Stąd wniosek, że klasztor musiał znajdować się w innym miejscu - nad rzeką.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum w Koszalinie i w PSOZ w Koszalinie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: *Badania archeologiczno-architektoniczne nad pocysterskim zespołem zabudowań klasztornych w Bukowie Morskim k. Darłowa w 1995-1997 roku*, (w:) „Koszalińskie Zeszyty Muzealne”, t. 22.

Badania będą kontynuowane.

Bydgoszcz, st.1, gm. loco, woj. bydgoskie - patrz: wczesne średniowiecze

CHELMŹA, st. 28, gm. loco, woj. toruńskie, AZP 36-43/89

- miasto - późne średniowiecze, czasy nowożytne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone od kwietnia do maja przez dr. Dariusza Polińskiego. Finansowane przez Urząd Miasta w Chełmży i PSOZ. Przebadano powierzchnię 250 m².